အ်ုမုဂ်အ်ုလိဒ်ၫဏ်

◆ အ်ုမုဂ်အ်ုလိဒ်ၫဏ် အ်ုခ့ါယိုဝ်ကိုဝ်ဝေ့ဍုး မါဆ်ုမးဏ်လှ်။ အ်ုမုဂ်အ်ုလိဒ်ၫဆ်ုမးသီးကိုဝ်ဝေ့ဆေဝ်ၫ။

◆ ဖံင်းဟှယ်ထင်းစးမွဲါအ်ုဟော့ဝ် လင်ထံင်ၫလင်ကါအှ်ထင်းမွဲါအ်ုဟော့ဝ် ထုံ့ခွင်ၫအ်ုလွဲါအ်ုသံင့်ဏှ် မါပျုအေးစါ်ိုဝ်၊ မ်ုစးဖေ့်လင့် ဆ်ုမးဏ်ှ အင်းတါင်လင်ထအှ်ဝယ်ယုဂ်။

◆ မါမးဆ်ုလ်ုဟှါအ်ုဆ်ုမး လ်ုမွဲါစးလင်ထံင်ၫလင်ကါဟှံင် မှိဟ်အးအး လေံအ်ုဟှင်ၫ စးထါ်နုံ့ဏါဏောဝ်ၫ အ်ုဍုံင်းအ်ုလွဲါသယ်ဏှ်လှ်။

ထုဂ်ဖှုဟ်အ်ုမုဂ်ဆါၫ

◆ အ်ုမုဂ်အ်ုလိဒ်ၫသယ်ဏှ် ဏ်ုဏင့်ဆါၫမွဲါအ်ုဟော့ဝ်ဖှုံဃှါင်ၫဃှံင်မွဲါ အ်ုဟော့ဝ်လဝ်ဖှုဟ်ထင်းသီးသေ့်ဝေ့လှ်။ လါၫဏင့်ဝိုဝ်သီး အေမွဲါ လံင်ထုံ့ခွင်ၫအ်ုဖှုံင်စါ်ိုဝ် ထုဂ်ဖှုဟ်အ်ုမုဂ်ဆာၫဏှ် မွဲါထိ့ခါန်ၫလှ်။ ဏ်ုအေလေဝ်လဝ်ဟှိုင့်သုဂ်မ်ုမှိုင်ၫအှ်စါ်ိုဝ် သုဂ်ဂမှိုင်ၫမ်ုဆှိုဝ်ဝေ့ လှ်။ ဏ်ုတါင်ထင်းအ်ုမုဂ်ဏှ် ထုံ့ခွင်ၫခေါဟ်လ်ုဟှါဏှ် မ်ုမါဝိုဝ် ဖေ့်ဏ်ုလှ်။ စးအင်းလိင့် (ထုံ့ခွင်ၫဆါၫ)အှ်အေး။ သုဂ်ဂမှိုင်ၫ(ရဲ) ဍေ့ထုံ့ခွင်ၫ ခေါဟ်သယ်ဏ်ုသီး စးဖေ့်လင့်စေဝ်ယှုးအှ်အေး။ စးထုံၫ ဆါ့ဝယ်အှ်ဏ်ုဟှင်ၫဏှ် ထိ့ခါန်ၫခဝ့် မ်ုမါခေဝ်ဖေ့်ဏ်ုဟှင့်။ စးဏှ် လယ့်စါ်ိုဝ် ဍေ့အ်ုမုဂ်အ်ုလိဒ်ၫအ်ုကျင်းဏှ် အ်ုဍုံင်းအ်ုဖူ့ဍေ့ ဆ်ု ဝီးစါ်ဟှါဟှံင်ကဲဝေ့ဏှ်လှ်။

◆ မါကဲထင်းအ်ုမုဂ်ဆါၫဖင့်ခေါဟ်မ်ုဖေ့်သုံ့ဆ်ုပြိုင့်ဏှ် အှ်ဏ့်မိင်။ အ်ုဝီၫထုက်လ်ုမိင်ဏှ် လေဝ်လ်ုသုဂ်ဂမှိုင်ၫလင်ၫဍါန့် (FIR) အှ်ဏှ် စးလေဝ်လဝ်ဟှိုင့်ထင်း။ First Information Report၊ ဏ်ုအေလေဝ်လဝ်ဟှိုင့်စါ်ိုဝ် သုဂ်ဂမှိုင်ၫဏှ် ကေဝ်ဏါင်းထဝေ့လဝ့်။ ဍေ့ဖုင်ၫသီး(Phone)လဝ်ဟှိုင့် သေ့်လဝ့်။

◆ အ်ုလ်ုမိင်ဏှ် လေဝ်လဝ်ဖှုဟ်ထင်းလ်ုထုံ့ခွင်ၫရုံၫအိုဝ်။ ထိုဝ် ထိင်ၫစုဂ်သီးကိုဝ်ဝေ့ဆေဝ်ၫ။

◆ ဝါဆါသါဍေ့သုဂ်ဂမှိုင်ၫစါ်ိုဝ်အ်ုသီးဝေ့ မ်ုဆူ့ဏါင်းဏောဝ်ၫ၊ မ်ုဆှိုဝ်ယေါဝ်ၫဝေ့ဟှံင် မ်ုအင်းတါင်ထင်းဝေ့ အ်ုမုဂ်ဏှ်လဝ့်။

◆ လ်ုစးဃှါစးဍေ့ သုဂ်ဂမှိုင်ၫစးသီးဏ်ုစးလဝ်ဖှုဟ်ထင်းထိုဝ်ထိင်ၫ သာဏှ်လဝ့်။ စးဃှါဍေ့သုဂ်ဂမှိုင်ၫသီးလဝ့်လဝ်ဟှိုင့်ထိုဝ် ထိင်ၫစုဂ်ကဲဝေ့လဝ့်။

◆ မ်ုမါဏောဝ်ၫအ်ုမုဂ်အ်ုရှိဒ်ၫအ်ုဟှင်ၫဏှ် စးပုဂ်ထင်းပါ်ထြင့်ဏှိ ဝိင်းဏှ်လဝ့်။

ဆှိုဝ်ယေါဝ်ၫဍေ့ဏောဝ်ၫစးပိုင်ဆ်ုအင်းတါင်

◆ အ်ုမုဂ်ထုံ့ခွင်ၫဏှ် အှ်ဆ်ုလင်ၫဍုါသုဂ်ဂမှိုင်ၫဍါန့်ဏှ် လဝ်ဟှိုင့် သယ်ဟှံင် အင်းတါင်ပိုင်စးထုံ့ခွင်ၫရုံၫဏှ် စးလေဝ်လဝ်ဖှုဟ် ထင်း။ စးဃှါၫသာဍေ့ အ်ုမုဂ်ခြီခြာ့သယ်ဏှ် စးလေဝ် ဆေါတ်။ ပိုင်အင်းတါင်လင်ကဲထုံ့ခွင်ၫခေါဟ်(တရားသူကြီး) ဏှ် လဝ့်စးဆှိုဝ်အင်းတါင်လင်။
(ထုံ့ခွင်ၫရုံၫဍေ့ ထုံ့ခွင်ၫခေါဟ်သယ်အ်ုဟှင်ၫဏှ် အင်းတါင် ထဝယ်(ဥပဒေပွံင့်)အှ်ထဝ်ယုဂ်။

ပိုင်အင်းတါင်ကဲထုံ့ခွင်ၫရုံၫ

◆ ပုဒ်မပွဝ်ပေ့–အ်ုမုဂ်သယ်ဏှ်ဍေ့ အ်ုမုဂ်အ်ုလူ့ၫအ်ုဃှိုဏှ် အှ်ဝယ်လါၫဏင့် လ်ုထုံ့ခွင်အ်ုမုဂ်ဖိုင်ဏှ်အှ်အေး။ လါၫဏင့်ဝိုဝ်သီး ဆ်ုလင်ၫဍါန့်လ်ုလင်ၫဍေ့ လ်ုလင်ၫအင်း တါင်ဏောဝ်ၫကဲအ်ုမုဂ်အ်ုမိင်အ်ုသး၊ အင်းတါင်ပိုင်ကဲသီး အှ်ဆေဝ်၊ အင်းတါင်လင်ထဝယ်–ဥပဒေအှ်။

မ်ုဖံင်းဃှိုက်အ်ုမုဂ်ဆ်ုပွယ်တဝ်

◆ အင်းတါင်ပိုင်ကဲ ထုံ့ခွင်ၫရုံၫဏှ် အင်းတါင်လင်ဖေ့်လါၫဆ်ုမး အ်ုမုဂ်ဏှ် လေဝ်လဝ်ဖှုဟ်ထင်းဏောဝ်ၫဝေ့လှ်။ လါၫဏင့်ဝိုဝ် သီး ထိ့ခါန်ၫသမ္မတ(လ်ုမွဲါစး)ဝါဃှါသာအ်ုမါတ်လင်ၫဍါန့်ခဝ့် “ဖံင်းဃှိုက်အ်ုမုဂ်ဆ်ုပွယ်တဝ်”(sanction)အေဏောဝ်ၫ မဖံင်း ဃှိုက်အ်ုမုဂ်မ်ုဏောဝ်ၫ။
“ဖံင်းဃှိုက်အ်ုမုဂ်ဆ်ုပွယ်တဝ်”လ်ုအှ်စးစါ်ိုဝ် ဖံင်းဃှိုက်အ်ုမုဂ်ဏောဝ်ၫအေး။
(ပွါ့အ်ုဍုံင်၊ ထြိုက်မှိဟ်အ်ုမုဂ်၊ အပက–၃ကိုဝ်ဝေ့ ဂမှိုင်ၫ သယ်ပိုင်ထခြီခြာ့၊ ကွင်ပွုင်–ဥပဒေပုဒ်မ–၃ဏှ် မ်ုဖံင်းဃှိုက် အ်ုမုဂ်စါ်ိုဝ် စးအှ်ဝေ့ဍေ့ ဖံင်းဃှိုက်အ်ုမုဂ်ဆ်ုပွယ်တဝ်ဏှ် အင်းတါင်လင်ထဝယ် ဥပဒေအှ်ဝယ်ယုဂ်။

ဆ်ုဍုံင်ထိုဝ်

◆ ဆ်ုလဝ်ဖှုဟ်ထင်းအ်ုမုဂ်သယ်ဖိုင်ဏှ် သုဂ်ဂမှိုင်ၫ(ရဲ)သယ်ခဝ့် စးဖေ့်ဝေ့ ဆ်ုဍုံင်ထိုဝ်ဏှ်လှ်။ ဖေ့်ဆ်ုဍုံင်ထိုဝ်လ်ုအှ်စးစါ်ိုဝ် အ်ုမုဂ်ဆာၫဏှ် မ်ုသုံ့ဝေ့လ်ုအ်ုချုဝ်ဖိုင်လဝ့်။ လဝ်ဟှိုင့်ထင်းအ်ု မုဂ်လ်ုထုံ့ခွင်ၫရုံၫခဝ့်ဏှ် ဖေ့်ဆ်ုဍုံင်ချုဝ်ကဲဍေ့ ဖေ့်ဆ်ုဍုံင်ထိုဝ်လ်ု ကဲစးအှ်ဝေ့ဏှိမိင်လဝ့်။

◆ အ်ုမုဂ်ဆာၫအေထံင်ထုံ့ခွင်ၫရုံၫမေံယ့ါစါ်ိုဝ် ဆ်ုဍုံင်ထိုဝ်အ်ုဟှင်ၫ အင်းကိင်ထင်းဏောဝ်ၫဝေ့လှ်။

◆ စးဖေ့်ဆ်ုဍုံင်ထိုဝ်အ်ုမုဂ်၊ ဖေ့်ဆ်ုဍုံင်ထိုဝ်ကဲအ်ုမုဂ်သယ်ဏှ် မ်ုဟှယ့်ဍုးဝေ့လေံရုံၫယိုဝ်၊ ကှီးဖှိုဝ်စးအေးမါဟှါဟှံင်သာသိ့ ဆ်ုမါသယ်အေးဏှ် စးအှျူလင်သါ(ဝန်ခံ)။ အှျူလင်သါ (ဝန်ခံ)အေဟှါဟှံင်ခွိက်စါ်ိုဝ်မ်ုစးဖံင်းချုဂ်ထါင်။ အင်းတါင် အ်ုမုဂ်အ်ုဆိုင့်အ်ု ထဝ်ၫခ့ါအေကှီးဖှိုဝ် စါ်ိုဝ်ဖေ့်(ဆ်ုဍုံင်ထိုဝ်) (အာမံခံသူ)ဖင့်ခေါဟ်မ်ုမါဏောဝ်ၫအ်ုမုဂ်။

◆ စးသိ့၊ ဍေ့(တသက်တစ်ကျွန်း)ဆာၫသယ်သီး လဝ်ဖှုဟ်ထင်း ဆ်ုဍုံင်ထိုဝ်ကဲဝေ့လှ်။ အ်ုမုဂ်ဆာၫဏှ် အှ်လ်ုဆံင်းစးဖေါဟ်သး သာဝင်း၊ အေမွဲါဟ်မူးဟါ်ိုဝ် လ်ုထုံ့ခွင်ၫရုံၫခဝ့်အ်ုသီးဝေ့အ်ု ဟှင်ၫ ဖေ့်ဆ်ုဍုံင်ထိုဝ်ကဲဝေ့လှ်။ ဖေ့်လင့်ထအ်ုမုဂ်ဆါၫဟှင်ၫ ဆ်ုပွယ်တဝ်ဏှ် မွဲါဝေ့မှိဟ်အ်ုဟှင်ၫဆ်ုဃှိ့လါလ်ုမိင်ဏှ်လဝ့်။ အ်ုမုဂ်ဆာၫစးဟှယ့်လ်ုထုံ့ခွင်ၫရုံၫလါၫဏင့်၊ ဟှယ့်လ်ုကဲထင်း စးသီးအှ်သေ့်ဆေဝ်ၫလဝ့်။

ဆိုဝ်အင်းတါင်အု်မုဂ်–၃မိင်

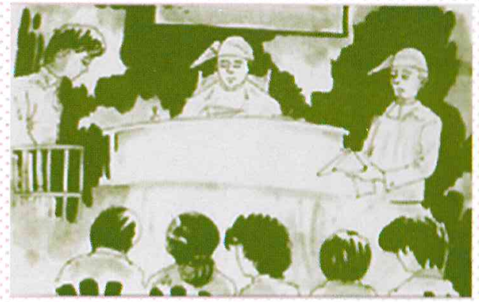

- စးထံင်လါ(၆)စိင်းဍေ အု်ဖင့်လဏု်ကိုဝ်ဝေ့ သမ္မာန်အု်မုဂ်၊ လါ(၆)စိင်းဍေ အု်ဖင့်ခေါဟ်ဏု်ကိုဝ်ဝေ့ ဝရမ်းအု်မုဂ်။
  (၁) သမ္မာန်အု်မုဂ်ဏု် စးဆိုဝ်ဝေ့ သမ္မါန်အု်ဖုံင်အု်သိုဝ်ဏု်လု်။
  (၂) ဝရမ်းအု်မုဂ်ဏု် စးဆိုဝ်ဝေ့ ဝရမ်းအု်ဖုံင်အု်သိုဝ်ဏု်လု်။
  (၃) ဇေ့ဥပဒေအု်ဖုံင်အု်သိုဝ်ဆိုဝ်ဝေ့ လု်အု်အိင်းခဝ့် သီးသေ့ု ဝေ့လု်။
- သမ္မာန်အု်မုဂ်ဏု် စးထုံ့ဍိုဝ်ဆါ့လုံဟှါအေထံင် လုံရုံ့အု်မေံ ယါ့စါ်ဝိုဝ်၊ ဆုံလဝ်ဖှဟ်ထင်းထအု်မုဂ်အု်ဟှါင့်အု်စံင်းသယ်ဏု် အင်းစါထင်းဝေ့လု်။ အေထုံ့ဍိုဝ်အှူလင်သာစါ်ဝိုဝ်စးဆိုဝ်သာ သီ့သယ်အု်လိုင်အေး ဍင်းထေံအင်းတါင်လင်ကဲဝေ့လု်။ အု်ဝေ့ အေတေဝ်ဆိုင့်ထါင်စါ်ဝိုဝ် စးဆိုဝ်သာသီ့လါ့ခဝ့် လါ့ဝဟုံင် မစးဍင်းထေံအင်းတါင်လင်အု်သံင့်ဏု်လု်။

MyJustice

Funded by:
European Union

Implemented by:
BRITISH COUNCIL

- ဝရမ်းအု်မုဂ်ဏု်အိုဝ် စးဆိုဝ်ယေါဝ့်ဝီ့လုံထုဂ်ဖှဟ်အု်မုဂ်ဆါ့ ခဝ့်သာသီ့သယ်ဏု်လဝ့်။ ဆိုဝ်ဝေ့ထုဂ်ဖှဟ်အု်မုဂ်ဆါ့ဏု်အေး။ အေးဍုးဆုံဏု်ဆိုဝ်ဝီ့ဝေ့လုံထုဂ်ဖှဟ်အု်မုဂ်ဆါ့(တရားလို)ဏု် လဝ့်။ ဆိုဝ်ဝီ့ဝေ့ လုံထုဂ်ဖှဟ်အု်မုဂ်ဆါ့ခဝ့်သာသီ့ (လိုပြသက်သေ)ခဝ့်ဏု်သီး ဆိုဝ်ဝီ့ဝေ့သီးအု်သေ့ုဆေဝ်လဝ့်။ (စး ဆိုဝ်ဇေ့ဏု်သိုဝ်ဏု် ပှင်ထဥပဒေအု်အေး) ထုဂ်ဖှဟ်အု်မုဂ်ဆါ့(တရားလို)ခဝ့် ဆိုဝ်ယေါဝ့်ဝေ့သာသီ့ သယ်ဏု် မါမးစးဆုံမးဆုံတု်ဖှအု်ထီ့ဆါအေးစါ်ဝိုဝ်ဖုံလျာ့ ခိုက်သေ့ုဝေ့လု်။ အေဖှဟ်ကှါစါ်ဝိုဝ် တင်ဆိုင့်ပုဒ်မ (စွဲချက်ပုဒ်မ)ကိုဝ်ထါင်သာ သီ (recall)စးထုံ့ဍိုဝ်ဆါ့ (တရားခံ)ခဝ့် အေအင်းကိင် ထင်းစါ်ဝိုဝ်၊ ထုဂ်ဖှဟ်အု်မုဂ်ဆါ့ခဝ့် သာသီ့သယ်စးကိုဝ် ဏေဝ်ထါင်ဝေ့လု်။ ဟုံင်ဏု်မ စးထုံ့ဍိုဝ်ဆါ့ဍေ ထုံ့ဍိုဝ်ဆါ့ ခဝ့်သာသီ့သယ်ဏု် စးဆိုဝ်ယေါဝ့်ထါင်ဝေ့လု်။ သာသီ့သယ် လဝ်ဖှဟ်ထင်းဏု် ဆုံမးအု်ဏု် လုံဖှဟ်လုံကှါစးစါ်ဝိုဝ် "ဖံင် ဖှေအု်မုဂ်" "တရားသေ"ဖုံလျာ့ခိုက်ဝေ့ဏု်လု်။ မါဆုံမးအေ ဖှဟ်ကှစါ်ဝိုဝ် စးထုံ့ဍိုဝ်ဏေဝ်ဆုံမးဏု်လု်။

တင်ဆိုင့်ထင်းဍေအင်းလယ်ထင်း

- ပွ့ံင်ဆိုဝ်အင်းတါင်ရုံ့ဏု် ကိုဝ်ဝေ့(ရုံ့အု်ဝီ့)"မူလရုံး"။ ရုံ့အု်ဝီ့ဍင်းထေံအင်းတါင်ခိုက်ဟုံင်အု်သံင့်ဏု် စးထုံ့ဍိုဝ်ဆာ့ခဝ့် အဲဍိုဝ်အေးစါ်ဝိုဝ်၊ ထင်းထါင်အု်ဆင့်ထဝ့်လုံဆင့် တင်ဆိုင့် ထါင်(အယူခံ)အု်ဟုင့် လေဝ်ထါင်လုံထုံ့ခွင့်ရုံ့အိုဝ် ဏေဝ် ဝေ့လု်။
- ရုံ့အု်ဝီ့ခဝ့် ဖုံလျာ့ခိုက်အု်သံင့်(လုံမွဲါစးဍုဝ်) ဖေ့ုလင့် လင်ဆုံမးဏု် မါဍုးအု်သာအေယှါစါ်ဝိုဝ် မုံအင်းတါင်ထင်း ဝါသာအု်သင့်စါ်ဝိုဝ် အင်းတါင်ထဲ ရုံ့ဖိုင်ဏု် လေဝ်အင်းတါင် ထင်းဏေဝ်လု်။ စးဆါင့်ဍေ အင်းတါင်ဍင်းထေံလင်အု်သင့် သယ်လုံဖး လုံအဲဍိုဝ်စးစါ်ဝိုဝ် ဇေ့ဥပဒေအု်သံင့်ဆုံပှယ် တဝ် အု်သိုဝ် ထံင်မိင်ဝေ့ လုံခါန့်ပ္ကုံထုံ့ခွင့်တယ်ရောဝ်ခေါဟ်ဏု် အင်းတါင်ထင်းအု် ဆင့်ဆင့်ထင်းဏေဝ်ဝေ့လု်။
- အု်ဆင့်ထဝ့်တင်ဆိုင့်ထါင် လုံခါန့်ပ္ကုံထုံ့ခွင့်တယ်ရောဝ် ခေါဟ်ကြိုင်ဆုံဍင်းထေံဏု်သီး အု်ဆင့်ထဝ့်တင်ဆိုင်ထါင်ကဲ ဝေ့ဍါ်ဏု်လု်။
- ဟုံင်ကဲထုက် ခါန့်ပ္ကုံထုံ့ခွင့်တယ်ရောဝ်ခေါဟ်ကြိုင် ဆုံဍုံင်းထေံဏု် ဟုံင်ကဲထုက်ဝေ့ဏု်လု်။

ယှူးဝါခိုက်ဍေ ထုဂ်ယှုးခိုက်

- အု်မုဂ်ယှူးဝါဟုံင်ကဲခိုက်ဏု် အု်ဝေ့ဏီ့မိင်ဆေဝ်လု်။ လုံဏေဝ်စးဆုံပှယ်တဝ်ထုံ့ခွင့်ရုံခဝ့် လါ့ဏင့်သီးယှူးဝါဟုံင် ကဲခိုက်အု်မုဂ်ဏု်လုံမိင် အု်လုံမိင်ဏု်စးမါဏေဝ် ဆုံပှယ်တဝ် ယှူး ဝါဟုံင်ကဲအု်သံင့်လုံထုံ့ခွင့်ရုံ့ဏု်လု်။ (စးဆါင့်ဍေအု်မုဂ်အု်ရိုဒ် ဥပဒေပုဒ်မ၃၄၅ဖိုင်ဏု် အင်းတါင် ထဝယ်အု်) စးထုံ့ဆါ့အု်မုဂ်ဆါ့(နစ်နာသူ)ခဝ့် အေပှယ်တဝ် မအု်မုဂ်ယှူးဝါဟုံင်ကဲဝေ့လု်။
- ထုဂ်ယှုးခိုက်အု်မုဂ်ဟုံစါ်ဆုံဏု် ဍေဥပဒေအဖှုံင်ဏု် မါယှူးဝါ ခိုက်လုံဏေဝ်စးအု်မုဂ်ဏု် စးထုံ့ဆါ့အု်မုဂ်ဆါ့ခဝ့် မါယှူး ခိုက်သာ့အု်မုဂ်ဏု် အေအင်ထင်းဝေ့ လုံပိုင်ကြိုင်ထီ့ခါန့် (ဥပဒေအရာရှိ)အု်ဏု် ဥပဒေအရာရှိခဝ့် အေအဲဍိုဝ်ဆေဝ် စါ်ဝိုဝ် အု်ဝေ့မုံလဝ်ဖှဟ်ထင်းလုံထုံ့ခွင့်ရုံ့အိုဝ်ဏု်လု်။ မုံမါယှူးဝါ ထုဂ်ယှုးခိုက်အု်ဟုင့်ဏု် ပှယ်တဝ်ကဲလုံကဲအု် ဟုင့်ဏု် ဇေ့ဥပဒေဖံင်းကိုင်အု်ဖုံင်အု်သိုဝ် လုံထုံ့ခွင့်ရုံ့ခဝ့်ဏု် လဝ့်မုံအင်းတါင်လင်ဖေ့ုဝေ့လု်။

ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်

ပိုးကရင်ဘာသာစကား

ကြိုဒ်စးသေ့ုယါ့
အု်မုဂ်အု်ဟှါင့်

www.unionsupremecourt.gov.mm